

Gazet'a esse regulatu de 2 ori, si Fóiea un'a data pe septemana, ad. Mercuria si Sambet'a. Pretiulu loru este pe 1 anu 10 f., pe diumetate anu 5 f. austr. inlaturu monarchiei.

GAZETA

TRANSILVANIAI.

Pentru tieri straine 7 f. 50 cr. pe 1 sem., si 15 fr. pe unu anu. Se prenumera la tóte postele c. r., cum si la toti cunoscutii nostri DD. correspondenti. Pentru serie „petit“ se ceru 8 cr. val. austr.

Monarchi'a Austriaca.

Revista din Transilvani'a.

(Urmare din Nr. tr.)

Nr. 29 din 19. Ianuarie. Unu articulu de fondu de X. Z., despre conferinti'a romanésca, intemeiatu numai pe unu telegramu. Acestu articulu e unu fetu nascutu fara timpu, prin urmare fie'i tieren'a usióra. Meile coprinse intrensulu le vomu intimpiná mai la vale.

In acelasi Nr. critica petitiunii romanesci din 10. Dec. reproducu dupa Kronst. Zeitung. La acést'a respunseramu in cele optu puncturi din Nr. 4 alu Gazetei. Déca cineva nu e indestulatu cu atata, se binevoiesca a luá singuru condeulu.

Nr. 18 o mica corespondintia din Sibiu, din care prea puçinu poti alege. Treca-ducuse.

Nr. 34 din 26. Ianuarie. „Adunarea romanésca din Sibiu“ cenzurata de gr. Ioanu Bethlen batranulu,

De unu oponentu asia generosu, precum se arata a fi Dn. conte I. Bethlen, ne potemu gratulá. Dsa o parte mare din procedur'a conferintiei nóstre o a intielesu reu, pentruca nici ca avú de unde se o intieléga bine, caudu la desbateri nu a luatú nici o parte si candu protocolulu conferintiei pentru nespús'a scurtime a timpului a esitu atatu de scurtu.

Ci déca cumva Dn. conte scia romanesc si déca s'ar umili a citi numai recenziunea nóstra facuta articulilor esiti din Clusiu, in acestu casu s'ar poté convinge, ca conferinti'a romana nu a fostu nici unélta a reactionii si cu atatu mai puçinu nelegala, cum si ca dens'a sia cunoscutu prea bine terenulu pe care s'a aflata. Ceea ce ne place la Dn. conte Bethlen este, ca Dsa recunósce romaniloru dreptulu de a se aduná, citandu cunoscutele cuvinte ale poetului latinu: hanc veniam petimusque damusque vicissim; Dsa pretinde numai, cá nu cumva invointi'a se vina dela reactione. Prea frumosu; subscriemu; ne luamu inse voia a intrebá: trece óre D. ministru Schmerlingu de reactionariu in ochii Dn. conte? — Dn. conte mai crede, ca in o dieta vomu fi in stare de a ne cointielege. Amu repetitu de atatea ori, ca totu acést'a este si credinti'a nóstra. Orice alte obiecțiuni ale Dn. conte Bethlen le trecemu cu vederea, pentru ca acelea tóte suntú resturnate in alti articuli de ai nostrii si la alte ocasiuni. —

Nr. 35 et 36. Articuli polemici ai contelui Lupulu Bethlen rapediti asupra conferintiei romaniloru. Acestu magnatu sangerosu in primulú seu articulu isi descarca mani'a sa cu nimicu motivata pe conferinti'a si totuodata pe oficii'lii romani, de carii isi bate jocu cum ei vine in condeiu si cum numai póte se o face unu trufasia aristocratu de calibru greu; eara apoi ni o spune in termini prea respicati, ca déca romanii si sasii ambla cu adunari, apoi ungariloru si secuiloru nu lea remasu alt'a de catu cá se 'si caute dreptatea in puterea bratiului a' leg végsó okokbau, = ultima ratio), ceea ce o si recomenda connationaliloru sei. — Mai de parte acelasi Dn. publicistu combate conclusele protocolului conferintiei, eara mai vertosu principiile de lege electorala. Temeiurile contelui Lupu sunt ametite, ele se potú resturná usioru; ne socotiramú insa, cá pentru astadata se lasamu paná ce'i va mai trece mani'a, pentru cá se nu'i danu ocaziune de a se turburá si mai tare, si se'si puna póte sanatatea in periculú; pentruca cum vedemu, Dsa de necasu ce are, nici datele statistice transilvane nu mai scie de unde se le ia, ci le scóte din, cam din aeru.

Deci la revedere pentru altadata.

Totu in Nr. 36 unu nu sciu cine . . . s . . . m de pe Campia Infrunta pe membrii conferintiei, pentruce nu au votatu multiamita ungariloru, secuiloru si sasiloru, ca acestia la a. 1848 au priimitu pe romanii in launtru staululu constitutionalu! Scii ca acela corespondinte trebuie se fia de unu minunatu umoru! Vedi mojici'a romanésca, se nu vrea ei a multiami anctoriloru constitutiunii aprobatale si urbariului din a. 1847 si a unei multimi nenumerate de alte bunatati Aj dracului baieti romanii acestia: ei tienu un'a, ca totu ce li s'a recunoscutu in a. 1848 a fostu numai de frica si de sila impregiurariloru, eara nicidecum de buna voia; ca chiaru iobagia s'a desfiintiatu numai de frica, din care insa o parte mare ear' s'a restauratu, sub titulu de dileri (zsellerek), de siculica haereditas si — cu ajutoriulu commasatiunii.

Nr. 37. Unu alu treilea articulu alu contelui Lupu Bethlen: Karasi uniunea! Totu uniune se fia, ca in acestea colóne nu mai avemu unde se o inghesuimu. De verbis quantum vis; séu mai pe romanesc, vorba multa saraci'a omului. „Pre legea mea“, ar dice unu coonastu din Fanaru, „frumósá felitia trebuie se fia. aceea uniunea ungarésca, pentruca multi ei mai ambla pe urm'a ei.“ Despartire de casatori'a cu Austri'a si casatoria noua cu Ungari'a. Norocu la nunta. Familiele Teleki, Bethlen etc. au fostu in capulu tieriei, candu au datu pe Transilvania la Austri'a (1688—1691); totu lorú li se cuvine si acuma anteietatea; eara noi scii, mai la o parte. Difficile est satiram non scribere. —

Nr. 38. din 1. Febr. si 39 din 2. Febr. Dn. F. L... din Clusiu se incérca in doi articuli se nege ca romanii ar' fi fostu apasati vreedata de catra unguri. — Barbatiele, nu crede ce vedi tu, crede numai ce'ti spanu eu. Ce pecatu de atatea vorbe perdute indesiertu! Vrei se dici natiunea ungarésca? A fostu in toema sclava cá si cea romanésca, din 5 milióne magiari au statutu numai o jumetate milionu liberi; ci numai natiunea romanésca a fostu ecescrata, afurisita prin constitutiunea si legile tieriei cá natiune. Vrei se vorbesci de aristocratia? Altu ceva.

Eatá iubiti cititori, cu ce sofisme ticalóse mai suntemn silii se facemu frontu.

Totu Nr. 38. Articulu alu Dn. Alecsandru Lazaru Apologi'a conferintiei romanesci din Sibiu. Dupa atatea mustraturi, prepusuri, incriminari amerintiari cate intimpinaramu pana aci in cele doue jurnale unguresci, ochii ne afla repaosu abia odata in cinci septamani si pe unu articulu aparatoru de romanii, insa si acesta esitu din condeulu unui romanu! Asia, fratele si amiculú nostru Dn. consiliariu de tribunalu A. Lazaru ne mai potendu si Dsa suferi atatea polemii catu desierte catu nedrepte, s'a simtitu indatoratu de a luá in aparare publica natiunea sa si pe conferinti'a ei cu o nobilitate de simtieminte si cu candórea ce sta atatu de bine romanulu transilvanu.

Eara Nr. 39. Articulu de fondu titulatu: „Adunarea romanésca din Sibiu,“ scrisu de Z., care insa sémena ca este totu unulu din publicisti mai susu numiti. Scopulu acelui articulu este a demustrá doue lucruri care nicidecum nu se mai potú intunecá cu nici una felu de sofisme, si anume, ca conferinti'a romanésca nici a fostu legala nici folositoare pentru romanii. Ce vi se pare insa, ca legalitatea conferintiei in locu de a o combate acelasu publicistu o recunósce fara voia sa, antaiu pentruca singuru marturisesc, cumca in legile tieriei nu se afla nici o urma, ca adunari nationale ar fi oprite, mai departe ca natiunile transilvane pana la 1555 tienusera multime de adunari; ca in timpulú dietelorú cele trei natiuni totudeauna tienea si adunari nationale; ca in an. 1848 si romanii si secuii avura adunari nationale concesionate de insusi gubernulu tieriei, ca sasii de apururea isi avura adunarea lorú nationala permanenta (universitatea). Cu toate

acestea bunului aristocrat aflu, cumca adunarile nationale potu se devina stricacióse si ca acelea trebue se ésa din moda. Óre in sa adunarile aristocratice — la societé — se remana totu in moda? O, prea firesce! —

Déca natiunea romana va fi avutu séu nu trebuintia de adunare; déca conferintia de deunadi ei va fi folositu séu nu; déca aceea si va fi fostu séu nu expresiunea dorintieloru, aspiratiuniloru, suferintieloru nationale, a judecá un'a cá acésta este numai in competintia natiunii romane. Deci se avemu ertare, déca romanii in acestu puntu nu mai voru se céra consiliu dela mine si respingu dela sine orice tutoratu cu tota demnitatea. — Domniloru, nu ne totu scóteti ochii cu reactiunea, ca mai reactionara decatu a fostu si in parte mai este inca aristocratia transilvana si unгурésca, nu a mai potutu fi alt'a in Europa.

Déca nu de mai nainte, dela anulu in sa 1790/1 de candu in Europa s'a proclamatu principiile drepturilor omenesce, ce ati facutu óre Dv. cá dela Dvóstra pentru fericirea publica? V'ati innoitu vechea aliantia cu aristocratia germano-boema, v'ati legatu un'a catra alt'a prin totu felulu de interese comune, cum si prin casatorii si indigenate, v'ati ruptu cu totulu de catra poporu, cu care acum ve place a cochetá, eara urmarile vi se potu numerá pe degete. — Domniloru, noi priimimu consiliulu bunu dela ori si cine, fia acela din Iapania ori Cochinchina; nu suferimu in sa pe nimini cá se plesnéscá adeverulu in fačia, nici cá se mai intunece istoria, nici cá se mai eserceze tutoratu asupra romaniloru. Preste doue mii de preoti, dintre carii mai multu de jumătate absoluti, intr'o facultate séu doue, totu atati mireni cultivati, cum si simtiulu nestricatu alu romanului, voru fi in stare de a servi poporului nostru totu de atatea falinare conducátore in cris'a timpului de fačia. —

(Va urmá.)

Selagiu 20. Ianuaru 1861 s. n.)

In Nru. 2. alu Gazetei se face intrebarea: „Ca óre facutusiasu romanii din Partiumuri datorintia si prin protestu solidariu — la cele ce se scriu prin jurhalele pestane despre anecsarea partiumuriloru la Ungaria! „La acésta nu me potu retiené a nu reflectá si a face si mai incolo intrebarea: Cumca cine aru fi protestatu in contr'a acestei anecari? Respunsulu ar' fi prea lesne: poporulu cu inteligintia in frunte, séu mai bine dísu: inteligintia in numele poporului: inse se vedemu cum stau aceste 2 classe? — In totu Selagiulu, — care e cea mai cumpanitóre parte a Partiumuriloru — inteligintia romaniloru sta — afare de cativa oficiali de eri alaltaeri aici aruncati, si cari mane poimane suntu ecspusi altoru stramutari — numai din preoti. — Pe candu amu scrisu cele din Nr. 2 alu Gazetei din a. tr. totu despre acestu obiectu, amu avutu convorbire cu cativa din cei mai de frunte preoti despre anecsare, si leamu propusu, cumca ar fi bine cá D-loru in solidum se faca o protestare de tempuriu in contr'a aceleasi, fiindu ca aceea ar' fi spre dauna natiunei romane; amu primitu inse respunsulu: cumca preotimea printr'unu circulariu alu ordinariatului respectivu e oprita(?) a se mestecá in lucruri politice, si asia fiindu acestu lucru politicu nu potu protestá; — eu din partemi nu potu afirmá positivu, cumca nu s'au facutu nici o protestatie, fare despre o asemenea protestatie nimic'a amu observatu si asi'a mai potu conchide la cea d'anteia. — Si óre dreptu are preotimea nóstra cá intelegintia a romaniloru, in tempurile acestea aducátore de reforme, dela care debue se 'si recapete si romanii drepturile loru nationale — a se aretá asi'a indiferinte si suptu pretestulu unor asemenea circulare a se retrage dela implinirea unei datorintie asi'a sacre? Eu socotú, cumca, de au si esitu dela M. Ordinariatu unu asemenea circulariu, acel'a debue se aiba cu totulu altu intiesu si la acestu casu nu se póte aplicá, — cu atatu mai virtosu, cumca presidele aeluiasi M. Ordinariatu in caus'a Marmarusieniloru cu ocaziunea introducerei limbei cartiloru funduari s'au arátatu zelulu nationalu, si au pusu pasi cuviintiosi pentru restabilirea limbei romane in aceleasi la locurile locuite de romani — si asi'a nu potu crede a fi avendu tendintia a opri preotimea dela asi'a cevasi pasi cuviintiosi, ba toema iarú fi ajutatu si li s'aru fi pusu in frunte. — Se ne uitamu la alte natiuni, p. e. la Magiari, Serbi, Croati s. a., óre nu au ei in afacerile sale nationale persóne bisericesci in frunte? Óre conferintia nóstra de curendu tienuta in Sibiiu in asemenea afaceri nu s'au tienutu sub presidiu M. metropolitu din Blasiu si episcopului din Sibiiu? — Cea din Strigonu nu suptu presiedintia primatelui? — Si pentru ce preotimea de pe sate, care traiesce in atingere nemidilocita cu poporulu, cu acésta din preuna se nu'si póta aret'a dorintiele sale? Si déca in ceva privintia i se face nedreptate se nu póta protestá in contr'a unor pasi nelegali ai asupritoriloru? Preotii suntu destinati dela Ddieu de povatiuitori ai poporului despre o parte, despre alt'a ei traiescu din averea si sudórea poporului, asi'a dara au indoita datorintia alu indreptá si aperi si trupesce si sufletesce — prin urmare a loru facenda ar' fi (dupa pareremi) in contr'a acestei anecari cá a unui ce detragatoriu nu numai romaniloru din acelea tienuturi, ci intregiei natiunei romane, a protestá cu solemnitate, cá se nu li se traga firulu de miere prin

*) Primita numai cu posta din 15. Febr.

R.

gura cu proverbii: qui tacet consentire videtur; ca a loru protestatie de si acumu ar' fi fara resultatu, — mai tardiu póte fi de mare folosu, (in dieta) si in istoria, martora adeverului; asia dar' se faceti datorii'a, cá se nu fiti blastemati de viitorime!

Magiarii din acestea tienuturi nu voiescu a mai sci de Transilvania nimic'a, ci numai de Ungaria, unde la diet'a viitóre voiescu a si tramite deputatii sei. — Pe acésta redimati in partile de catra Ungaria s'au pusu pe turnurile bisericeloru flamurile 3 colorate ale uniunei, ba au inceputu cu acésta a terorísá si pe romani; asia in satulu Tasnád-Szarvad (satu locuitu demagiari si romani) s'au dusu o deputatie de magiari la preotulu romanescu cu provocarea cá se puna si dinsulu flamur'a uniunei pe turnulu bisericei rom. s'au se lese selu pona ei. — Acésta leau respunsu ca fara demandarea deregatorie, séu a ordinariatului nu póte face aceea; si ei (Magiari) au pusu asemenea flamura si pe turnulu bisericei rom., care lucru au facutu mare miscare in poporu rom. Acésta s'au dusu la preotu si deacolo la deregatoria in Tasnád cu intrebarea: in acui putere punu Magiarii flamurile loru pe biserica romana;? ca dinsulu nu voiesce prin asemenea demonstrari se i se petedie credintia catra tron si natiune; deunde necapatandu respunsu nici pro nici contr'a, — intorcanduse acasa in nóptea viitóre, au sburatu flamur'a de pe turnulu loru, la care magiarii mai tare s'au atitiatu asup'a romaniloru, si din nou s'au dusu la preotu cerundusi flamur'a, s'au se le spuna cine au luat'o? care leau respunsu: Eu nu sciu. — Acésta anca sémána a fratietate! Mai incolo Magiarii s'au si desemnatu dupa sistem'a din Ungaria pe toti oficialii din Partiumuri, fara a fi vorba de romani. — Asta insemnédia „jog egyenlőség“ (egalitate de drepturi), care o pórtá dinsii in gur'a mare. —

Nu potu trecé cu vederea aceea impregiurare: Cumca proprietariu si inteligentulu romanu la care ne cumu se vedi jurnal si carti romanesce, da nici scie ceti romanesce, s'au nu volesce a sci, Buteanu din Erkávis se gatea a pune si dinsulu flamur'a uniunei pe turnulu bisericei romanesce cu tieremonie — dupe ecsemplulu magiariloru — togm'a in diu'a anului nou rom. Póte dinsulu cu de aceste voliesce asi ven'a oficiu in sistem'a noua. — Acésta numai pentru cá se ne cunóscemu. —

(Va urmá.)

Dela Chioaru, 8. Februarie n. 1861.

(Capetu.)

3. Cumca comuneloru, care au concursu la edificarea casei maritiei scolare in Lapusiulu uugurescu, si la dotarea profesoriloru aceiasi scoli districtuale, a careia istorióra inca catu mai curundu ar trebui a se impartasi spre publicare — li se va dá inviarea cuvenita, amesuratu dechiaratiunei sale a concurge si pe avitioriu cu acuratetia la aceea si dotare spre sustienerea scólei aceia, care suptu conducerea intielépta a diligentulu docente primariu D. Ioanu Busitia neau datu si pana acuma tineri fórté bine pregatiti, — speramu totdeodata radicare a unei scóle districtuale romane si in Siomentamare, daca acea va putea fi scutita de amestecarea si conducerea consiliariloru scolastici de alta natiune si confesiune relegionaria, cari totdeauna mai multu ne au stricatu decatu folositu educationii religióse si nationale.

4. Avemu cea mai buna sperantia ca magnificenti'a s'a va avea indurare a priveghié si a influintia in catu 'lu voru ierta greutatile deregatorie, cá averile comunale si bisericesci se se pastreze si imultiésca, manipulantii cu acelea se se traga la dare de sama, si pana candu aceasta aru puté face unu sinodu diecesanu, séu o comisiune sinodale se se radice bisericé si scóle, inse de aceste mai bine dotate, decatu multe la numeru, ce nu se potu sustienea, — iára cá obligatiunile impremutului nationale pastranduse si pe viitoriu din intereseurile acelora se se ajutóre preste annu acei studenti seraci, cari dandu dovada despre portarea loru cea buna, capacitate, simtiulu curatu de romanu, si patrioticu ar'voi asi continua studiile la gimnasiuri mai 'nalte si academii.

Dumnedieu se povetiuiasca pre magnificenti'a sa sanetosu catu mai curendu in mijloculu nostru, spre a se convinge in persóna despre a nóstra bucuria ce neau surprinsu prin denumirea-i nalta, despre a nóstra sperantie, si despre a nóstre simtiri curatu nationale si patriotice. —

In fine, deie ceriulu, cá realisanduse o unire fratiésca si sincera intre tóte natiunile tieriloru ale coronei Ungariei, se se anfiintieze totdeodata si o oconfederatiune nationala intre ele, cá unieulu modru de fericire si indestulare generala — cá acele vedienduse tóte intr'o stare coordinata, scapate de orice téma de suprematia, pre lunga asigurare inarticulata dietala, — spre ce si noi ne'ncetatu ne vomu nasui, si pe calea dreptatii pana la celu din urma resullu ne vomu lupta, se aiba cauza suficiente de a'si intruni cu totii tóte puterile s'ale spre elupta rea si apararea libertatii si egalitatii constitutionale si nationale fara care nu póte fi fericire, — cá asia si romanulu cu frunte si anima deosebita se póta strigá la tóta ocaziunea in limb'a sa materna „Se traiesca regele, se traiesca patria nóstra comuna, se traiesca natiunile colocuitorie, se traiesca capitanulu nostru!!!

B... nu.

Belgradu, 9. Ianuarie 1861.

Inainte de conferinta.

Asera sosi aici parentele episcopu Baronu de Siaguna si deputatulu seu barbatulu de incredere dela Gherla D. lak-bu Bogdanu. Odata cu acestia ne veni si scirea ca Esc. S'a D. B. Franciscu Kemény prin adres'a addo Clusiu 6. Ianuarie 1861 a provocatu si poftitu pre Dnii episcopi, ca nu numai se nu priimesca, ci se si oprésca verce ovatiuni si ratari de multiamire ce li s'aru face dein fruntea natiunei romane respective de'n partea credintiosiloru sei sulletesci. — Eaca aci copiata atatu ordinatiunea Escelentii Sale D. Cancelariu catra parentele metropolitulu catu si a acestuia catra unii din ai sei.

„Nagy méltóságú valóságos belső titkos tanácsos és érsek Ur. Bizonyos kütfőlből arol értesültem, hogy a közelebről Károlyfejérvárt megtartando értekezést és Excelesiádnak megérkezése alkalmával a román nemzet részéről egy fellete nagy számú nép szándékozik a városba bevonulni, Excelesiádat arra egész tisztelettel fel kérem, hogy ezt meg akadályozni és illeten bevonulását a népek, melynek csak kedvetlen következesei lehetnének, eltávolítani méltasztasan.”

Metropolitulu catra ...

Multu stimate Domnule! Din aci alaturat'a copia vei precepe mai pre largu, ce felu de vesti si delatiuni s'au fucutu de ore cineva asupr'a romaniloru nostri de prin pregiurulu Belgradului, care nu pucinum'ar atinge si pre mine. — Eu déra te rogu ca întielegundute cu D. A. si cu alti barbati de increderea natiunei nóstre se spun, ca hotarit'a mea voie este, ca nice tenerimea nóstra romana, nici poporulu romanu din Belgrad cu atat'a mai pucinu de prin pregiuru la sosirea mea acolo — nice o ovatiune cu facli seu strigari sgomotóse se nu mi se faca, nece intru multime numerosa la cortelulu meu cu atata mai vertosu se nu se adune, cu catu ca si Escel. S'a Cancelariulu a opritu totu felulu de primire solemnă a sea la intrarea in Belgradu scl.

(Se adia adeca, ca unu banderiu de vro 800 calareti romani ar fi vrutu a intimpiná pe archierei in Belgradu. Durere! Ca tocm'a Magiarii, carii se caieá mai daunadi ca nu le dau pace regescii se'si faca gustulu cu demustratiuni si petrecanii de ale loru, tocma ei suntu acumu carii la romanu nu pretiuescu liber'a si leal'a manifestare a revertintiei catra capii sei bisericesci. R.)

Cetitoriulu care a trecutu si petrecutu cu luarea amente tóte celea ce s'au scrisu pana acumu si se mai scriu si acumu in atatea Gazete straine mai cu séma magyari, despre romani, ca nu se pricepu pre sine si spiritulu tempului, nu au nice o cultura si entusiasmu, isi va cobina cuprinsulu acestoru ordinatiuni mai cu séma a Cancelariulu cu cele cetite. va sci judeca pana in catu suntu romanii de amortiti, de remasi de tempu si nepasatori de cele ce se facu si au de a se face in timpurile nóstre; totu odata va afla in pasarea aceast'a atatu de mare si generala a romanului si unu felu de marsiruta si perspectiva pentru sene, faptele si intreprinderile sale in celu mai de aprópe venitoriu.

Nóua celoru de aici ne pare reu despre o parte ca Escelenti'a S'a episcopulu Siaguna ne a prevenitu cu venirea s'a ce era anuntiata numai pre 10, despre alt'a ca parentele metropolitulu si a datu cuventulu B. Kemény Escel. S. D. Cancelariu, ca va face a se delaturá si incungiurá ver'ce primire si ovatiune nu numai, ci ne a si opritu cu hartia de mai susu dela acestea, pentru ca altfelu era se védia lumea minuni de pasarea si entusiasmulu romanului si in midiloculu acestor'a acea pace si liniste, care e innascuta acestuia, si cea e maide frunte trasura din caracterulu lui.

(Va urma.)

Alba-Julia, 13. Febr. n. 1861.

Conferenti'a remnicolare din Alba-Julia.

Acésta conferenti'a asteptata cu atata anxietate s'a inceputu in 11. Februarie la 10 ore inainte de amédia-di.

Dupace toti membrii s'au adunatu in sala episcopésca, gubernatorele Miko a tramisu o deputatiune in persónele Dloru Haynald, Branu, Vér Lupu si Trausch dupa presiedintele cancelariei aulice transilvane; la intrarea acestuia in sala resuná glasulu „Éljen“ de trei ori.

Domnulu presiedinte Kemény a deschisu conferenti'a cu o cuventare, in care provocanduse la diplom'a din 20. Octobre, care esprima autonomi'a Transilvaniei, precum provocanduse si la manuscriptulu din 21. Decembre, a aratatu ca conferenti'a are chianarea de a face unu proieptu de lege electorale pentru diet'a viitoria; a observatu totu odata ca deliberarea conferentiei va fi numa consultoria ear' neoidecum decisiva, asia oricare membru se'si dee opiniunea s'a individuala, care se va si luá la protocolu.

Dupa aceste a redicatu cuventu episcopulu rom. catol. Dr. Haynald, si dise intre altele, ca cuventulu conferenti'a e de mai mare momentositate, decatu numa de opiniune individuale, pentruca déca natiunea (ungurésca) n'aru avé istoria, si n'aru avé unu trecutu constitutionale, si n'aru fi sant'a constitutione dreptu alu natiunei, si n'aru vedé viitoriulu seu asecuratu numa in constitutione care o are —

atunci si elu (Haynald) ar fi de parere ca oricare membru se'si dee numa opiniune individuale; ma avendu natiunea tóte aceste, motivéza ca conferenti'a se se dechiare pentru legile cari le are natiunea, si aceste legi sunt legea unionei care face din Transilvania parte a Ungariei; asia pe fundamentulu acestei legi se se convoce diet'a viitoria, pentruca legea acésta are tóte calitatile si a trecutu prin tóte stadiurile de codificatiune, apoi pentruca uniunea e dorintia seculare a natiunei (unguresci); deci propune ca: Maies'atea se enuncia activitatea acestei legi, si se se tramita deputati la diet'a din Pesta.

Aci presiedintele Kemény a denumitu de protocolisti pe DD. Gál, Vér, Aldoleanu si Conradsheim. *)

Immediatu dupa aceste a vorbitu contele Dominicu Teleki, si dise ca se unese intru tóte cu episc. Haynald.

Dupa acesti doi oratori a redicatu cuventu metropolitulu romanu A. St. Siulutiu, si dise ca, basanduse pe dreptulu naturei alu oricarei individu si alu oricarei natiuni, si din amórea ce o are mai pre susu decatu tóte catra limba si natiune — vorbesce in limb'a sea materna; róga inse pe oricare membru, ca déca nu l'aru întielege, se'lu poftésca si densu va fi gata a se esplicá si in limbele natiuniloru colocutorie. — Amu ajunsu, dise, la unu momentu de mare insemnatare, dar' e tempulu, ca fratiesce se ne întielegemu. Nu negamu, ca in fricare a cuprinsu animele nóstre, vedindune reprezentati in asta conferenti'a numa prin 8 individi facie cu 24 siculo-magiari, dar' considerandu dreptatea causei nóstre a romaniloru si crediendu si in nobilitatea caracterulu unguiloru, vomu spune adevverulu nu numa celoru 24 de siculo-magiari cari sunt aici, ci 'lu vomu spune chiaru de ar' fi tóta natiunea siculo-magiara de facie. — De aci inainte si-a inceputu oratiunea, care o vomu comunicá catu mai eurendu intru tóta estensiunea sa. —

Puntulu de unde a plecatu si pe lunga care s'a intorsu tóta oratiunea e: natiunalitatea fara de care nu e cu putintia nici o libertate; a aratatu ca natiunea romana anca a fostu odata in usulu de libertate natiunale; ma cum, cum nu, se vediú si se trezi scósa din acestu dreptu fara de care neci viétia nu e viétia; asia romanii vreau se devina earasi in deplin'a usuare a acestei libertati natiunale, si cu acésta nu vreau alia decatu a recastigá aceea ce au avutu; ca déca magiarii au dreptu, de natiunalitate, si sasii asemene, apoi dice neci romanii nu 'si potu imnorá acestu dreptu ci 'lu pretindu cu tóta dreptatea pentru sine.

La rugarea metropolitulu se cetesce in faci'a conferentiei biletulu de mana catra Rechberg. In puterea acestui biletu, in conformitate cu diplom'a din 20. Oct. a propusu unu proieptu de lege electorale pentru diet'a prosima ventura transilvana; acestu proieptu e proieptulu cunoscutu alu adunarei nóstre natiunale din Sibiu; care proieptu s'a si celitu in faci'a conferentiei; s'au celitu apoi si motivele pentru cari romanii nu potu, ba neci nu le e iertatu a primi legile din 1848. — A poftitu in urma ca tóte aceste se se suscépa in protocolulu conferentiei.

Abia a finitu metropolitulu cuventarea si propanerea sea, si cu o repentinitate furiosá a cerutu si a redicatu cuventu secuulu Horváth Stefanu; a tienutu o diptiane fórte lunga si digresiva — in urma s'a alaturatu cu opiniunea pe lunga cea a lui Haynald.

Apoi a luatu cuventulu Dlu Schmidt si dise: ca nu vre a merge la diet'a din Pesta, ci se tiene de diplom'a din 20. Octobre si vre se mérga la dieta transilvana. Cu libertate individuale nu póte fi indetulitu, ci numa cu libertate natiunale. A vorbitu apoi pentru autonomia municipală. In urma a propusu unu proieptu de lege electorale pentru diet'a viitoria transilvana. Acestu proieptu n'amu pututu se 'lu capetamu la mana; credemu inse ca se va publicá in órecare jurnalulu germanu. Esenti'a acestui proieptu e: reprezentatiunea poporulu dar' nu cu respectu la proportiunea numerositatiei, apoi reprezentatiune de clase, de interese, de orasie si de cate tóte. E curiosu, ca pe romanii vre á'i vedé reprezentati numa prin 28 de deputati in dieta. — Acestu proieptu l'a supusu la pertratarea conferentiei, ci presiedintele bar. Kemény dise, ca se se lee numai la protocolu precum se va luá oricare parere individuale.

Dupa aceste a mai vorbitu 2 oratori, anume Gál si Zeik, amendoi dechiaranduse pe lunga opiniunea lui Haynald.

Cu aceste s'a incheiatu prim'a siedintia.

In secund'a siedintia din 12. Febr. primul oratore a fostu episcopulu romanu barone de Siaguna si a vorbitu in limb'a romana. Cuventarea cea pré logica si multu energiósá a acestui barbatu resolutu pentru caus'a de limba si natiunalitate romana o vomu tramite intru totu cuprinsulu ei; pene atunci inse éca va comunicamu catu amu potutu insemná din ea. „Natiunea romana nasuesce la libertate si lumina. Acésta nu e produptulu unui momentu ci e effusulu naturale a vietiei sale

*) Noi observamu cursulu cronologicu alu conferentiei; pentru aceea aducemu aci acésta denumire, care cá in tóte adunarile asia si aci aru fi fostu de a se face inainte de motivarea lui Haynald.

praptee. Natiunea romana suptu libertate intielege; Starea cea normale constitutiunale a patriei, care asecura onórea si viéti'a natiunei romane. Suptu luminare intielege: intrebuintiarea acelu medilóce ce le da constitutiunea cu respectu la limba, nationalitate si confesiune. Aceste sunt fundate in natura, si asi'a culmea suprema a tendentiei romanilor e: se ajunga la stare constitutiunale de care s'a bucuratu odata impreuna cu celelalte natiuni. Lucru minunatu si dumnedieescu e acest'a; ca éca tendenti'a e un'a, scopulu e unulu: libertate natiunale; mediloculu anca e unulu: viéti'a constitutiunale. Se nu ne miramu de diversitatea opiniunilor, ce s'a aretatu in acésta conferentia; carapterulu loru nu e nici antipatrioticu, nici anticonstitutiunale, nici chiaru condusu de ceva inimicitia, ci e curata conviptione morale. Se nu ne miramu apoi, ca toti 'si esprima opiniunea s'a in limb'a s'a natiunale; ca déca deosebirea limbelor e pedépsa in testamentulu vechiu, apoi ea e darulu lui Ddieu in testamentulu nou; si de aci deosebirea limbelor, in care ne esprimemu cu totii e: resunetulu fratietatei intre popórele patriei, e spiritulu patriei constitutiunale, e factorele potente care aréta maturitatea nationalitatiloru, e factorele care asecura pacea, viéti'a si nationalitatea, si latiesce multiamirea tuturor; pe scurtu, ea representa patri'a si nationalitatea constitutiunale. — Dupa aceste, oratorele trece la obieptulu dilei, si in respectulu proieptulu de lege eleptorale se unesce intru tóte cu metropolitulu A. St. Siulutiu. — Tóte aceste lea spusu si in limb'a magiara.

Dupa acéstu oratore romanu s'a sculatu Vér Farkas si alaturanduse pe lunga opiniunea lui Haynald, a observatu in specie ca proieptulu lui Siulutiu pare a fi produptulu conventulu francescu, ér' celu alu lui Schmidt pare a fi iesitu din pén'a lui Goluchovsky ca statutele cele mēte pentru Stiria etc.

Toti ceilalti magiario-secui, chiar' si gubernatorele Miko, s'a dechiaratu pentru opiniunea lui Haynald; totusi maioritatea loru a statu pe lunga motiunea lui Schmidt.

Romanii cu totii, pare ca insuletiti de unu cugetu si o anima, si pareca jurati pentru o solidaritate natiunale au aperatu proieptulu metropolitulu Siulutiu, si l'a aperatu chiar' din conviptione individuale. Oratiunile loru le vomu comunicá tóte. Trei dintre densii au vorbitu numa in limb'a magiara.

D-lu Moldovanu n'a potutu luá parte la secund'a siedintia, din cauza ca a fostu fórtē morbosu; si'a datu inse opiniunea in scrisu, in care se alatura pe lunga proieptulu metropolitulu. Opiniunea Domnului Moldovanu anca vio vomu tramite.

Nu putem in fine a nu ve relatiuná ca s'a aflu unu membru in conferintia, anume D-lu Dobay, care cá unu agonisante a provocatu pe episcopii romani se'si retraga proieptele; acesti-a inse au statu fermi pe lunga cele ce au disu si au respinsu cu tóta demnitaea acea provocare nesocotita

Dupa aceste presiedintele Kemény a incheiatu conferintia, recapitulandu cele trei opiniuni ce s'au aretatu in decursulu conferintieloru, si apromitenduse ca le v'a asterne Maiestatiei Sale Imperatului. In urma a multiamitu membriloru, ca l'au ajutat in misiunea cu care a fostu insarcinatu.

Acest'a e pe scurtu cursulu si resultatulu conferintiei din Alba-Iulia.

In urma éca anca unele observari. Sciti ca cu vre-o doue trei dile inainte de deschiderea conferintielorr, se denumí de membru si D-lu protopopu Pap Augustinu; acest'a inse n'a luatu parte la conferentie, pentruca anca luni diminéti'a 'lu apucase mai tare nesce friguri, ale caroru simtóme se aretasera cu vre-o catev'a dile mai nainte. Toti membrii conferintiei au fostu provocati se 'si dée opiniunile sale; in urma presiedintele Kemény a provocatu si pe D-lu Moldovan cá se vorbésca, acest'a inse n'a fostu de facia din caus'a mai susu memorata; ci despre Papu Augustinu n'a facutu presiedintele nici o pomenire, si asi'a nici nu credemu cá se'si fi datu vre-o opiniune.

Duminea, Luni si Marti au fostu toti membri conferintiei la prandiu la episcopulu Haynald; metropolitulu Siulutiu inse n'a luatu parte la aceste prandiuri din respectulu sanataiei sale.

Cá reportori pentru Gazete au avutu intrare in conferentia patru romani, si cam in asta proportiune si pentru Gazetele magiare si nemtiesci. Acesti reportori anca au luatu parte la prandiulu de luni; unde s'au redicatu mai multe toaste; noi insemnamu cu distinctiune toastulu episcopulu Siaguna, cu care a inchinatu intru sanataea jurnalistiloru; in numele acestora a respunsu si a multiamitu Domnulu Finali. —

Membrii romani *) ai conferintii, si mai multi alti romani au fostu astadi pe prandiu la metropolitulu Siulutiu, unde s'au redicatu mai multe toaste, in specie pentru imperatulu, pentru archipastorii romani si solidaritatea romana, pentru toti membrii romani cari au luatu parte la conferentia, apoi pentru fratii nostri din Banatu, Ungaria si Bucovina, si in urma earasi pentru archipastorii romani, asemenandu'i cu doi frati gemeni ai natiunei romane, si acea legatura de sange si fratie se'i unésca si se'i tiena in eternu, care este intre fratii gemeni. —

Dupa prandiu a si plecatu episc. barone de Siaguna catra Sibiiu cu toti cealalti sibieni. Metropolitulu pléca mane diminéti'a. —

H. R. N. —

*) Numa D. Moldovanu n'a fostu, totu morbosu fiindu.

De lunga Podu lui Stefanu celu Mare, 22. Dec. 1860.
(Urmare din Nr. 9.)

Мажоритатеа кълтвѣторѣ а пачишеи ротѣне съворднатѣ тотѣ деаѣна леѣлорѣ, о'аз съвсѣш шѣ асѣдѣатѣ ла ачеаста леѣе де инуоситѣ, дѣтемеиатѣ пе неегалитатеа, некониативилитатеа — шѣ недреапта аналоѣи а дѣтереселорѣ, че ле арѣ, шѣ а фолóселорѣ че ле траѣе фѣкаре индивидѣ, сѣш фѣкареа асоѣиачише дела възпѣтатеа шѣ дѣвзпѣтѣдѣреа дрѣмѣрилорѣ.

Мажоритатеа ачеаста сѣш съвсѣш — зѣкѣ, — ла о атаре леѣе вогатѣ „де ноѣ фѣрѣ ноѣ“ „де nobis sine nobis,“ шѣ ачеаста о фѣкѣ еа дѣн принципѣш кѣратѣ националѣ, адекѣ дѣн консѣдераре, кѣ леѣе ера акѣма санѣионатѣ де алесѣлѣ пачишеи, пе карѣлѣ извѣште шѣ'лѣ адореазѣ дѣн инѣмѣ, шѣ а кѣрѣиа санѣише — пентрѣ съвѣдѣнереа линѣштеи интерне, черѣтѣ де интересѣлѣ ѣеперѣлѣ алѣ патриѣи комѣне, — деѣе се о реоспекѣтеѣ маѣ пресѣсѣ де тóте, кѣарѣ шѣ кѣндѣ еа ар фѣ дѣкѣтѣва конѣрарѣ дрѣптѣдѣи шѣ интересѣлѣ мажорѣтѣдѣи кълтвѣторѣ, — шѣ ачеаста дѣн делѣина спѣранѣтѣ, кѣ о асѣмѣне леѣе, алипѣтѣ пе недрѣптѣлѣ ла леѣеа инпосѣтѣлѣи пе канѣ, нѣ ва авѣ вѣеаѣтѣ дѣнделѣнгатѣ де леѣе, ка зна че есте фѣкѣтѣ фѣрѣ консѣтѣментѣлѣ мажорѣтѣдѣи пѣчѣишеи, — адекѣ „de nobis sine nobis,“ шѣ кѣ одатѣ кѣ кѣдѣреа вѣрѣлѣи де сѣнѣе реклѣматѣ де ачеа мажорѣтате, шѣ пе карѣе о маѣ реѣетеазѣ шѣ акѣма, ва пѣка се вѣ оворѣ шѣ ачеа леѣе делоравѣлѣ дѣно-кѣндѣсѣ кѣ алѣтѣвасатѣ пе авѣре, шѣ дѣнпропорѣиан кѣ дѣтереселе шѣ фолóселе че ле траѣе фѣкаре дѣн възпѣтатеа шѣ дѣвзпѣтѣдѣреа ачелорѣ дрѣмѣри, шѣ вогатѣ де репресѣнтѣдѣи тѣтѣрорѣ класелорѣ соѣиѣтѣдѣи пóстре дѣн ѣепере.

Пентрѣ кѣ мажорѣтатеа кълтвѣторѣ нѣ пóте консѣдера о леѣе де дрѣаптѣ шѣ егалѣ, карѣ стóрѣе дѣн съдóреа шѣ дѣн сѣрѣчѣеа са апрóне де 2 милѣоне леѣ дѣнѣлѣдѣи кѣ 14, пентрѣ дрѣареа шѣоселелорѣ, дела карѣе еа нѣ мѣлѣтѣ фолосѣ траѣе, пе кѣндѣ мѣпорѣтатеа, але кѣрѣеа маѣ дѣтересе черѣ дѣвзпѣтѣдѣреа дрѣмѣрилорѣ, пѣтѣште авѣа нѣмаѣ дела 5 пѣлѣ ла 10 мѣлѣ, дѣнѣлѣдѣи кѣ 14.

Ачестѣ инпосѣтѣ неегалѣ, вѣсатѣ тотѣ нѣмаѣ пе иночѣнда канѣлѣи, пе фаче а зѣче, фѣрѣ темѣре де конѣеотаре, кѣ преѣкѣмѣ дѣнѣреѣтѣ аша шѣ дѣн пресѣнте тотѣ нѣмаѣ мажорѣтатеа комѣишѣнеи ѣентрале, прип меморавѣлѣлѣ сѣш проѣкѣтѣ де леѣеа рѣралѣ, вѣоѣсче а о рѣдѣка ла градѣлѣ траѣистѣи, акѣдѣатѣ де ѣиоматѣ, шѣ вѣратѣ пе зѣмерѣ, тотѣ нѣмаѣ ачеаста мажорѣтате — зѣкѣ — фаче шѣ дрѣреазѣ дрѣмѣрилѣ шѣ шѣоселеле дѣн сѣнѣрѣ съдóреа мѣнѣиѣи сале кѣ о сѣнѣрѣ дѣфѣринѣтѣ нѣмаѣ, кѣ авѣа акѣма се милостивѣрѣ шѣ домнѣи привѣлѣѣиѣдѣи аѣ арѣнка ачестѣеиа — дрѣптѣ ажѣторѣлѣ — ка де милѣ шѣ де помѣнѣ о сѣмѣшорѣ дела 5 пѣлѣ ла 10 мѣлѣ ир-мѣлѣиѣи сани вѣнѣ; дѣнсе шѣ ачѣста зѣиѣи нѣ вѣневроѣрѣ пѣлѣ акѣма а о ресѣзѣнде, алѣдѣи сарѣшѣи о фѣкѣрѣ „кѣне кѣнѣште нѣ преа ротѣнѣште“ кѣ чѣлѣ маѣ марѣ деспрѣѣтѣ провенѣтѣ де аколо, кѣ гѣбернѣлѣ сар' фѣ класѣфѣкатѣ дѣн рѣндѣ кѣ ѣеранѣи шѣ кѣ поркарѣлѣлѣ помѣнѣтѣ маѣ сѣсѣ, (чѣеа че нѣ'и адевератѣ, пентрѣкѣ гѣбернѣлѣ шѣ аѣче иѣш префератѣ маѣ мѣлѣтѣ сѣиѣгѣндѣ тавѣлѣ деосѣбитѣ пентрѣ класа сѣктѣтѣ пѣлѣ акѣма) шѣ кѣ сар' фѣ съвордѣпатѣ а пѣлѣтѣ вѣрѣлѣ канѣлѣи шѣ сани дрѣмѣрилѣ ла можѣкѣлѣ де вогнѣкѣ, пе карѣе Длорѣ пѣдѣнѣ маѣ пѣинѣте дѣлѣ дѣнѣндеаѣ ла скарѣ шѣ'лѣ вѣтѣеѣ ла спете, шѣ кѣ прип ачѣста мѣ с'арѣ фѣ фѣкѣтѣ Длорѣсале о марѣ недрѣпгате, зѣш марѣ атакѣ де опóреа шѣ сплендóреа привѣлѣѣиѣтѣ (?). (Мѣ ворѣ реколѣѣиѣа чѣи иночѣндѣи дѣн класа привѣлѣѣиѣтѣ пе карѣи есчѣентѣзѣ дѣнѣре чѣеиалѣлѣ де сѣв чѣсѣѣише). (Ва зѣрѣа.)

NOVICIMŢ. Гаѣта с'а предѣтѣ дѣн 13. Фѣвр., Пѣмонѣтеѣи аѣ дѣнѣратѣ дѣнѣрѣнеа. Зѣш вѣпорѣ франѣош а сосѣтѣ аколо опрѣ а дѣнѣарѣка пе реѣеѣе кѣ фамѣлиа.

Дѣн Бѣкѣрѣешѣи с'аѣ фѣкѣтѣ прип плакатѣ кѣлосѣкѣтѣ ачѣста шѣтѣре. —

М. Са Домнѣлѣ А. Иоанѣ I. а десфѣкѣтѣ камерѣа леѣиолатѣвѣ. — Се крѣде, кѣ зѣнѣнеа камерелорѣ шѣ а министрѣелорѣ дѣнѣрѣзна — с'а дѣнѣрѣитѣ шѣ де кѣтрѣ Пóртѣ. —

Дѣн Пѣста се ашѣптѣ кѣ марѣ перѣѣдарѣ ресѣлѣтѣлѣлѣ адѣвѣнѣрѣи комѣѣилорѣ сѣнѣрѣи сѣнтѣ прѣшед. канѣ. Ваѣ, фѣндѣкѣ дѣн Вѣена се ирѣгѣтѣште колѣкѣтѣмареа сѣпатѣлѣи импѣриалѣ шѣ пентрѣ Зѣнгарѣа, чѣеа че ачѣштѣиа нѣ воѣескѣ. —

„K. Z.“ скрѣе дѣн фѣлѣтѣлѣ сѣкѣрѣ, кѣ Екс. Са D. кѣнѣчеларѣи в. Кемѣнѣи а орѣдѣнатѣ, ка дѣн 15. Априле сѣ се предѣа зѣкрѣрилѣе адмѣн. де акѣм полѣтѣче ла органѣеле консѣтѣѣионале але ѣѣрѣи. —

Поѣшѣне маѣ пе ларѣѣ.

Сѣтѣвѣтѣ се ва ѣинѣе вѣлѣ пентрѣ касѣнѣ ла вѣлѣ, дѣнѣратѣ де о персѣнѣ 1 фр. 30 кр. т. а.